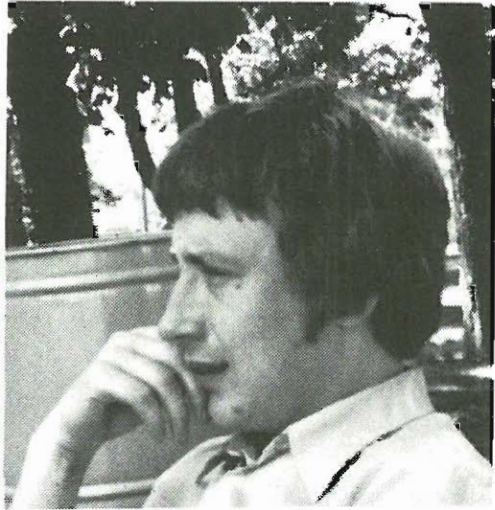

SUOMALAISET KORKEAKOULU- OPISKELIJAT RUOTSISSA

FK Väinö Jääskeläinen on toiminut suunnittelijana opetusministeriön korkeakoulu- ja tiede-osastolla vuodesta 1974 lähtien. Hänen tehtäviinsä kuuluu lähinnä korkeakoululaitoksen määrällistä suunnittelua (esim. aloituspaikkasuositukset) koskevien asioiden valmistelu. Artikkelin kirjoittaminen perustuu siihen, että Jääskeläinen on määrätty sihteeriksi työryhmään, jonka tehtävänä on tehdä ehdotuksia Ruotsissa korkeakoulututkinnon suorittaneiden suomalaisten täydennysopinnoista Suomessa.

Opetusministeriö asetti vuoden 1979 lokakuussa työryhmän, jonka tehtävänä on mm. kartoittaa suomalaisia korkeakouluopiskelijoita Ruotsissa, vertailla suomalaisia ja ruotsalaisia korkeakoulututkintoja ja tehdä ehdotuksia Ruotsissa korkeakoulututkinnon suorittaneiden täydennysopinnoiksi henkilöille, jotka opintojen jälkeen tulevat Suomen työmarkkinoille. Työryhmän on määrä saada työnsä valmiiksi tulevan huhtikuun loppuun mennessä.

Suomalaisopiskelijoiden määrästä Ruotsissa ei ole tarkkaa tietoa. Kun valtaosa ainakin nuoremista korkeakouluopiskelijoista saa valtion takaamaa opintolainaa, voidaan opiskelijoiden lukumäärää arvioida anottujen ja myönnettyjen opintolainatakausten perus-

teella. Ahvenanmaalaisia lukuunottamatta ulkomailla opiskelevien valtion takaamat opintolaina-asiat käsittelee Suomessa valtion opintotukikeskus (VOTK) Jyväskylässä. Suomen kansalaisilla on mahdollisuus eräissä tapauksissa saada opintolainaa myös Ruotsista, jossa asian käsittelee centrala studiestödsnämnden (CSN). Ruotsalaiseen opintolainaan ja opintotukeen oikeutettu on yleensä, mikäli ennen opintojen alkua on ollut Ruotsissa työssä vähintään kaksi vuotta tai jos henkilö asuu vanhempiensa luona ja huoltaja on ennen opintojen alkua ollut työssä vähintään kaksi vuotta. Säännöstä on hieman poikkeuksia, mutta Pohjoismaiden kesken on pyritty siihen ja käytännössä toimittu niin, että opiskelija on periaatteessa oikeutettu valtion opintotukeen yhdestä ja vain yhdestä maasta.

Suomalaisopiskelijoiden määrä Ruotsin korkeakouluissa on kasvanut 1970-luvulla. Poikkeuksen teki viime syksy, jolloin aloitettiin edellisvuosia vähemmän opiskelijoita. Tämä johtuu siitä, että syksyllä 1979 ei enää ollut vapaa pääsy millekään yleiselle koulutuslinjalle. Myös ulkomaalaisille on Ruotsin korkeakouluissa nyt yleisesti asetettu enimmäiskiintiöt.

Syksyllä 1979 VOTK:in tilastojen mukaan Ruotsissa opiskeli korkeakoulututkintoa kaikkiaan 1620 opiskelijaa, joista 1561 sai Suomesta opintolainaa. Kevätlukukaudella arvioitiin vielä tulevan 200 – 300 hakemusta, joten kokonaismäärän voidaan arvioida olevan 1800 – 1900. Kuinka nämä opiskelijat jakautuvat korkeakoulukaupunkien, opiskelijoiden kotilääänin, opiskelijoiden äidinkielen ja koulutusalan mukaan käy ilmi taulukosta 1. Taulukossa 2 on taas kuvattu opintojen alkamisvuosi ja arvioitu päättymisvuosi.

Eräinä viime vuosina opintolainaa Ruotsissa suoritettavia korkeakouluopintoja varten on saatu VOTK:sta seuraavasti:

lukuvuosi	opisk. lkm
1976/77	1748
1977/78	1931
1978/79	2085
1979/80	n. 1800

Taulukon 2 ja ylläolevien lukujen perusteella voidaan arvioida suurinta opintojen aloittamisen Ruotsissa olleen vuosina 1977 ja 1978, jolloin noin 500 opiskelijaa vuodessa aloitti opinnot VOTK:in opintotuen avulla.

Ruotsin opintotukikeskuksesta, CSN:stä on viime vuonna annettu 3 483 Suomen kansalaiselle periaattellinen oikeus opintotukeen Ruotsissa suoritettavia opintoja varten. Lu-

vussa on mukana myös keskiasteen koulutus. Noin puolet em. luvusta on siirtolaisten lapsia. Periaatteellinen oikeus opintolainaan ei vielä välttämättä merkitse opintojen suorittamista.

Tietoja siitä kuinka paljon suomalaisia opiskelee julkisen opintotuen ulkopuolella ei ole eikä täten myöskään tietoa opiskelijoiden kokonaismääristä. Päätoimisesti opiskelevia ja tutkintoon tähtääviä suomalaisia voidaan kuitenkin arvioida olevan Ruotsin korkeakouluissa 4000 – 5000. Ahvenanmaalaisia heistä on noin sata.

Selvästi yleisimmät syyt, jotka suomenkieliset opiskelijat ilmoittavat Ruotsissa opiskelun perusteeksi ovat opiskelupaikkojen puute Suomessa ja kielitaidon parantaminen. Ruotsinkielisillä on syynä lisäksi se, että haluttua koulutuslinjaa ei ole olemassa ruotsinkielisenä Suomessa.

Opintoja aloittaessaan lähes kaikki Suomesta siirtyvät korkeakouluopiskelijat ilmoittavat aikomuksenaan olevan palata Suomeen. Valmistumisvaiheessa erään selvityksen mukaan 50 % naisista ja noin 70 % miehistä ilmoitti siirtyvänsä Suomeen. On selvää, että siirtymishalukkuuteen valmistumisvaiheessa vaikuttaa oleellisesti tutkinnon asema kotimaassa ja työmarkkinatilanne.

Laajin ulkomailla opiskelijoita koskeva tutkimus on Jyväskylän yliopiston taloustieteen laitoksen ja Keski-Suomen taloudellisen tutkimuskeskuksen yhteisjulkaisu Suomalaiset korkeakouluopiskelijat ulkomailla (Keski-Suomen tal. tutkimuskeskus 35/1978). Siinä on kyselyyn perustuen esitetty ulkomailla opiskelevien taustatietoja, ulkomailla opiskelemaan siirtymisen syitä, opintojen rahoittamista ja keskeyttämistä sekä vuosina 1974 – 76 ulkomailla valmistuneiden sijoittumista työelämään.

VOTK: LTA OPINTOLAINAA ANONEET RUOTSISSA OPISKELEVAT
SUOMALAISET KORKEAKOULUOPISKELIJAT SYKSYLLÄ 1979

Koulutuslinja	Opiskelupaikka					Kotilääni					Äidinkieli		
	Uppsala	Uumaja	Tukholma	Muu	Uudenm.	T-P	Vaasan	Oulun	Lapin	Muu	Suo	Ruo	Yhteensä
Arkkitehti	---	1	9	10	10	3	2	1	1	3	18	2	20
Biologi	5	14	1	1	5	1	8	2	3	2	16	5	21
Tekniikan ala	5	1	15	33	13	9	11	4	7	8	42	11	53
Ekonomi	418	229	91	45	205	108	132	45	47	247	722	62	784
Juristi	87	---	31	5	48	17	16	3	1	38	101	22	123
Psykologi	22	17	5	5	11	4	11	3	7	13	45	4	49
Yhteiskunt.ala	29	62	30	15	20	19	32	12	14	39	125	11	136
Lääkäri	5	4	11	2	7	4	6	1	---	4	15	7	22
Hammaslääkäri	---	8	10	1	7	---	7	1	2	2	11	8	19
Eiäiniääkäri	6	---	---	---	4	---	---	---	---	2	5	1	6
Farmasia	7	---	---	---	1	2	3	---	---	1	5	2	7
Opetusala	5	14	8	10	7	10	14	1	1	4	23	14	37
Kulttuuriala	3	1	14	2	6	5	2	1	1	5	16	4	20
Muu linja tai linjojen ulkopuo/	117	127	53	26	61	29	68	33	35	98	282	41	323
Yhteensä	709	478	278	155	405	211	312	107	119	466	1426	194	1620

**RUOTSIN KORKEAKOULUISSA OPISKELEVAT SUOMALAISET
SYKSYLLÄ 1979 VOTK:N TILASTON MUKAAN**

Arvioitu valmistusvuosi	aloit.vuosi	1974 tai aik.	1975	1976	1977	1978	1979
1979		8	7	11	4	6	1
1980		23	48	228	198	49	27
1981		1	13	75	122	215	50
1982		1	4	22	49	104	138
1983		---	1	1	9	46	101
1984		---	---	3	3	9	25
1985 tai myöhemmin tai ei arvioitu		---	1	1	---	3	14
Yhteensä		33	74	341	385	432	356

Kaikkiaan 1 620, joista opintolainaa saaneita 1 561.